

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

HGK priopćenje

Split, 27. rujna 2023.

Aktualna ura: Nacrt prijedloga Zakona o hrvatskom jeziku

Nakon otvaranja 6. Mediteranskog festivala knjige, na pozornici u Velikoj dvorani Sportskog centra Gripe u Splitu održana je *Aktualna ura*, panel o *Nacrtu prijedloga Zakona o hrvatskom jeziku* na kojem je s ministricom kulture i medija **Ninom Obuljen Koržinek** razgovarao urednik programa MFK **Kruno Lokotar**.

Tema zakona o jeziku izazvala je proteklih mjeseci veliku pažnju hrvatske kulturne javnosti, a ministrica je podsjetila da je i dosad bilo inicijativa o takvom zakonu, no sada se prijedlog iz Matice hrvatske poklopio s time što je hrvatski jezik postao službeni jezik Europske unije, pa je stoga i došlo do pozitivne reakcije Vlade. Kako je rekla, cilj je regulirati javnu upotrebu hrvatskog jezika, a nikako ne penaliziranje ili određivanje normi kako se treba koristiti hrvatski jezik.

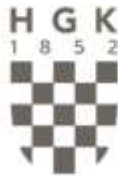
"Mi kao država pozvani smo i dužni, kao i većina drugih europskih zemalja, regulirati upotrebu jezika u javnim sustavima. Mislim da će ovaj zakon pridonijeti svijesti o važnosti čuvanja jezika. Svi koji dođemo na ovakvu manifestaciju svjedočimo koliko je jezik važan", rekla je ministrica, dodajući da ipak ponekad nismo dovoljno svjesni koliko je jezik važno njegovati. Inače, zakon će u saborsku proceduru ići kao prijedlog Ministarstva znanosti i obrazovanja.

Lokotar je pitao, s obzirom na neke članke Nacrta prijedloga, tko može nadzirati usmenu komunikaciju unutar tijela uprave, a ministrica je upozorila da uvijek govorimo o javnoj upotrebi.

"Neće biti ni nadzora, ni kažnjavanja, kao što to očekuje većina ljudi koji nisu pročitali nacrt. Obično se misli da se neće smjeti koristiti tuđice, no hrvatski narod i hrvatski jezik kroz povijest su obogaćeni tuđicama koje više i ne prepoznamo kao takve jer su postale dijelom hrvatskog standarda. Suprotno može govoriti samo netko tko želi napraviti karikaturu od ovakvog zakona", rekla je ministrica, dodajući da ćemo i u budućnosti sve više koristiti anglizme, kao što smo kroz povijest u primorju koristili talijanizme, a na sjeveru germanizme.

Podsjetila je da se od početka pisanja zakona osvijestilo da se mnoštvo novih riječi u hrvatskom jeziku stvara izvan Hrvatske, posebno u tijelima Europske unije kroz uvođenje novih pojmova.

Lokotar je naveo da su prema zakonu lektorske službe odgovorne za nadziranje odredbi zakona, što navodi da se stvara "cijeli jedan novi pogon" zaposlenih ljudi u lektorskim službama. Ministrica je odgovorila da lektorske službe i danas nadziru javni jezik, primjerice

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

u ministarstvu kojem je na čelu. Stoga bi se i proširenje takve djelatnosti odnosilo baš na javno korištenje jezika, pa da će i na nižim razinama poput gradskih i općinskih postojati kontrola jezika na kojem su pisani dokumenti. To ne znači, kako je rekla, "ubijanje" inačica i varijanti, nego normiranje jezika u dokumentima, propisima i materijalima koji se tiču svih građana.

Voditelj panela upozorio je da u vijećima koja bi nadzirala upotrebu jeziku nema predstavnika ni medijskih ni književnih asocijacija, a ministrica je odgovorila da se zakon i ne odnosi na korištenje jezika u medijima i književnim djelima "makar imaju veliku odgovornost prema jeziku", pa ne vidi ni potrebu za njihovim uključivanjem u tijela za nadzor primjene jezika.

"Kad god smo slali zakone u javnu raspravu, uvijek smo željeli uključiti sve dobre prijedloge bez obzira od koga dolazili. Stoga nema potrebe da netko bude uvrijeđen, neka radije daju svoje kvalitetne prijedloge", rekla je, ponavljajući da se budući zakon ne odnosi na umjetničko stvaralaštvo. Na Lokotarovu opasku da se u nacrtu ipak navodi i korištenje u medijima, ministrica je odgovorila da je to pitanje riješeno Zakonom o medijima.

Ministrica Obuljen Koržinek ističe da se većina kritičkih stavova prema zakonu stvorila temeljem čitanja članaka u medijima, a ne nacrtu prijedloga. Zato je ponovila: ovaj zakon ne uvodi norme, njome se bave stručnjaci u rasponu od jezikoslovaca, preko urednika do nakladnika.

"Kad bismo krenuli od toga, a ne od onoga što mislimo da se u zakonu nalazi ili bi se u njemu trebalo nalaziti, onda bismo došli do kvalitetnih rješenja", kaže ministrica, dodajući da je Ministarstvo kulture i medija zaduženo za zaštitu različitosti poput dijalekata, sve do zaštite različitih izričaja kao kulturne baštine.

Voditelj panela pustio je i tonski zapis komentara književnika i sveučilišnog profesora Nikole Petkovića, po kojem je i korištenje hrvatskog jezičnog standarda u Saboru na iznimno niskoj razini. Premda bi se zakon trebao odnositi i na tu komunikaciju, ministrica smatra da nikoga ne možemo natjerati ni na pristojnosti, ni na kvalitetnije govorenje.

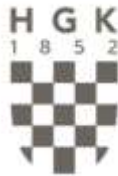
"Generalizacije nisu dobre, u svakom području imamo dobre i loše primjere, pitanje je samo koliko su preko medija prisutni u javnosti", rekla je ministrica, podsjetivši da je prije nekoliko dana zastupnik **Andro Krstulović Opara** u Saboru govorio o Ivanu Mažuraniću i njegovoj važnosti za hrvatsku kulturu, što je prošlo potpuno nezapaženo.

Lokotar je pokrenuo i temu anglikacije jezika, posebno u mlađim generacijama.

"To se u prvom redu ispravlja čitanjem, koje treba poticati", rekao je.

Ministrica je na to odgovorila vlastitim primjerom svojedobne prezentacije o trgovini kulturnim dobrima, i tada postala svjesna da uistinu ne poznaje nomenklaturu Svjetske trgovinske organizacije na hrvatskom.

"Danas ne možete ni funkcionirati ako niste u međunarodnim projektima, a oni se vode na engleskom jeziku. To nije problem samo u Hrvatskoj. Zato i imamo toliko programa za poticanje čitanja", rekla je.

HRVATSKA
GOSPODARSKA
KOMORA

Književnik Renato Baretić je, nakon svega što je ministrica rekla, pitao kakvog smisla ima neki dokument zvati zakonom ako on nema ni jednu kaznenu odredbu. Ministrica je odgovorila da zakoni iz resora kulture i inače nemaju kaznenih odredbi, dodajući da na to ne bi ni pristala "inače bi netko išao hapsit na Trećić".

"Ovo bi ipak trebalo potaknuti one koji koriste hrvatski jezik u javnoj upotrebi. Ako i postoji naziv nečega na stranom jeziku, neka postoji i hrvatska inačica".

Predsjednik Hrvatskog društva pisaca Edi Matić smatra da ovaj prijedlog ne bi trebao ni doći pred Sabor. Također, podsjetio je na najave da primjena zakona neće koštati, a istodobno se imenuju vijeća, zapošljavaju lektori..., a ispada da bi i svojevrсни "agenti" trebali kontrolirati javno govorenje i pisanje. Ministrica je istaknula da takve ovlasti u prijedlogu zakona ne postoje, pa je još jednom upozorila da su komentari u javnosti najčešće posljedica nečitanja zakona.

"Upravo suprotno, zakon nema takvu namjeru, niti će se itko baviti time kako tko govori ili piše. To se događa među koricama Orwelovih knjiga, ne u stvarnosti. Ako je netko nepismen, a javno govori, to će javnost procijeniti. No, bitno je načelo korištenja hrvatskog jezika", rekla je ministrica. Uostalom, kaže, u Hrvatskoj posluje sve više stranih tvrtki ili poslovnih ljudi koji koriste isključivo engleski. No zakon bi predvidio da svaki ugovor u takvim tvrtkama i tijelima mora imati hrvatsku verziju.